

Toimintakertomus 2017

YLEISTEN KIRJASTOJEN KONSORTIO
KETONEN AINO

**KON
SOR
TIO**

Yhteenveto toimintavuodesta 2017

Yleisten kirjastojen konsortio sai heti vuoden alussa [uuden ohjausryhmän](#). Ohjausryhmän toimintakausi on 2-vuotinen: 2017 - 2018. Vuosi 2017 oli ensimmäinen jäsenkuntien rahoittama toimintavuosi. Konsortion toimintaa ohjaa vuosittainen toimintasuunnitelma. Sen lisäksi toiminnassa otetaan huomioon vuoden mittaan tulevat jäsenten toiveet ja toteutetaan toimintasuunnitelman ulkopuolelta yhteishankkeita ja pilotoidaan sekä tutustutaan yhteisesti uusiin e-palveluihin.

Helmikuussa järjestettiin valtakunnallinen Koko Kansa Lukee –kampanja, jossa kirjastojen asiakkaille oli mahdollisuus tutustua e-kirjan lukemiseen. Kampanjassa mukana oli yhteensä kuusi kirjaa kohdistettuna sekä lapsille ja nuorille sekä aikuisille suomeksi ja ruotsiksi. [Kampanjan aikana e-kirjoja lainattiin yhteensä noin 2000 kertaa](#). Kampanja sai näkyvyyttä alueellisesti sanomalehdissä, radiossa ja televisiossa. Kampanjan kasvona oli lukukoira Sylvi. [Koko Kansa Lukee](#) -videota katsottiin melkein 9000 kertaa. Helmikuussa konsortio näkyi myös ensimmäistä kertaa lainsäädäntötyön osana, kun valmisteltiin yleisten kirjastojen yhteislausuntoa sivistysvaliokunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi tekijänoikeudesta digitaalisilla sisämarkkinoilla. Lausunto esitettiin sivistysvaliokunnassa 28.2.2017.

Maaliskuussa järjestettiin valtakunnallinen aineisto- ja hankintapäivä otsikolla: ”Uusia aineistoja – uusia tapoja hankintaan”. Koulutus järjestettiin Finlandia-talolla ja se striimattiin. Tallenteet koulutuspäivän esityksistä ovat saatavilla Kirjastokaistalla. Koulutuspäivän aikana kuultiin juuri valmistuneet tulokset konsortion tilaamasta TNS-Gallupin kyselytutkimuksesta, jossa tutkittiin suomalaisten tapaa käyttää e-aineistoja, ja kirjastojen tarjoamien e-aineistopalveluiden tunnettuutta. TNS-Gallupin edustaja [Sakari Nurmela esitteli tuloksia](#) Päivässä kuultiin myös [Kaisa Hypenin esitys VASKI -kirjastojen hankintapilotista](#) Virtuaalitodellisuudesta ja elämyksellisestä oppimisesta olivat puhumassa [FinEduVR – hankkeen Jukka Sormunen ja Aki Puustinen](#). Heidän esitystään on katsottu Kirjastokaistalla vajaan vuoden aikana jo yli 5000 kertaa.

Alkuvuonna valmisteltiin pilottia FutureFilmin kanssa toteutettavaan striimattavaan elokuvapalveluun, mutta pilotti kariutui kirjaston kannalta ennakoimattomiin kustannuksiin.

Vuoden 2016 Opetus- ja kulttuuriministeriön tilastojen julkaisuista kävi selkeästi ilmi, että kirjastojen asiakkaat käyttävät ahkerasti kirjastojen e-lehtipalveluita. Konsortio piti esillä koko vuoden kustantajien ja välittäjien tapaamisissa kirjastojen asiakkaiden tarvetta erityisesti kotimaisten e-aikakauslehtiin ja e-sanomalehtiin. Kotimaisten e-

aikakauslehtipalveluiden osalta konsortio on pitänyt ehdottomana vaatimuksena ohjausryhmän mielipiteen mukaisesti, että palvelu on saatava etäkäyttöisenä.

Lehtiasiat olivat ajankohtaisia konsortiolle vuonna 2017: useampi kirjasto liittyi KL-Kuntahankintojen puitesopimukseen painetuista lehdistä. Kilpailutuksen voittaneella sopimustoimittajalla oli ongelmia lehtien toimittamisessa pitkin vuotta ja konsortion ohjausryhmässä päätettiin selvittää joukkoreklamaation mahdollisuus. Konsortioon kuuluvilta kirjastoilta kerättiin tietoa sopimukseen liittyviin käytännön ongelmista, ja ne toimitettiin KL-Kuntahankinnoille. Myöhemmin syksyllä sopimus purettiin reklamaatioista saatujen tietojen perusteella. Iso kiitos aktiivisille jäsenillemme!

Vuoden yksi keskeisimmistä hankkeista oli kehittää kirjastojen metatietoprosesseja. Helsingin kaupunginkirjasto / Yleisten kirjastojen konsortio oli mukana rahoitushakemuksessa yhdessä muiden kirja-alan toimijoiden kanssa metatietoprosessin kokonaisehittämiseen.

Tavoitteena oli kehittää metatiedon käsittelyä kirjan julkaisutiedosta alkaen kaikissa vaiheissa. Tarkoituksena oli että kirjojen tuotetiedoissa pystytään hyväksikäyttämään edeltävien työvaiheiden tietoja, ja mahdollistaa samalla päällekkäisten, osin manuaalisten työprosessien purkamisen samalla tuottaen käyttötärpeeseen sopivaa laadukasta metatietoa. Rahoitusta hankkeelle ei saatu, vaikka tarve rahoittajan puolelta tiedostettiin.

Kirjastojen näkökulmasta laadukkaan ja kustannuksiltaan kohtuullisten metatietojen saaminen on keskeistä, joten konsortio jatkaa ponnisteluja asian ratkaisemiseksi.

Loppuvuonna keskityttiin e-kirjan lainausalustan kilpailutuksen valmisteluun, ja suunniteltiin valtakunnallisen yhteisen e-kirjakokoelman pilotointia.

Yhteistyötä on kehitetty Kansalliskirjaston eri yksiköiden kanssa, ehkä tärkeimpinä FinElib ja Kirjasto verkkopalvelut. Lisäksi on käyty jatkuvaa keskustelua kirjasto-, kirja- ja media-alan keskeisten toimijoiden kanssa kuten esimerkiksi Booky.fi / BTJ Finland Oy, Ellibs Oy, Kirjavälitys Oy, YLE, eri kirjankustantajat, elokuvalevittäjät ja Viestinnän keskusliitto.

Yhteyttä jäsenistöön pidettiin paitsi perinteisillä tiedotuskirjeillä, mutta myös jalkautumalla paikan päälle sekä järjestämällä webinaareja jäsenistöä kiinnostavista aiheista.

Konsortion ohjausryhmä kokoontui kaksi kertaa.

Konsortion jäsenenä on tällä hetkellä 222 kuntaa: uusina jäseninä aloittivat: Eurajoki, Kauhava ja Laihia.

Yhteenvedona voi todeta, että Yleisten kirjastojen toiminnalle asetetut tavoitteet saavutettiin suunnitellusti toimintavuoden aikana.

Tammikuu

Tammikuun aikana tavattiin e-aineistotarjoajia, suunniteltiin TNS-Gallupin kanssa toteutettavaa kyselyä liittyen suomalaisten e-aineistojen käyttöön, ja suunniteltiin ohjelmaa konsortion maaliskuiselle koulutukselle. Lisäksi järjestettiin kirjastoille e-aineistojen tilastointi -webinaari. Tammikuussa toteutettiin konsortion ensimmäinen jäsenistön laskutus, laadittiin toimintakertomus vuodesta 2016 ja toimintasuunnitelma vuodelle 2017. Alkuvuodesta Aku Anka Lataamosta ja Lasten Omasta Satukirjastosta jatkettiin neuvotteluita. Halukkaita pilotoijia saatiin kontaktoimalla maakuntakirjastoja.

Tapaamiset ja kokoukset:

- 3.1. YLE, yhteistyöpalaveri: VNH
- 9.1. Kirjavälitys, yhteistyöpalaveri: TH, VNH
- 10.1. FutureFilm –pilotti neuvottelu: AK, VNH
- 11.1. TNS-Gallup, kyselytutkimuksen suunnittelu: AK, VNH
- 16.1. Kirjavälitys, yhteistyöpalaveri: TH, VNH
- 19.1. Keskuskirjastokokous, osallistuminen: VNH
- 20.1. YKN työryhmän palaveri: VNH
- 27.1. Educa – messut: palaveri FinEduVR –hankkeen edustajien kanssa: AK
- 30.1. Ellibs yhteistyöpalaveri: AK
- 31.1. Tilasto webinaari kirjastoille: e-aineistojen valtakunnallinen tilastointi: AK

Helmikuu

Helmikuussa järjestettiin Koko kansa lukee e-kirja kampanja. Kampanjassa oli ensimmäistä kertaa mukana lukemista lapsille ja nuorille. Helmikuussa pidettiin yhteispalavereita lehtivälittäjän kanssa ja suunniteltiin kirjastojen e-lehtipalveluita. Helmikuussa järjestettiin webinaari eKirjastosta. Lisäksi tutustuttiin vuoden 2017 voimaan astuneeseen Kirjastolakiin AVIn järjestämässä koulutuksessa. Lisäksi käytiin lausumassa yleisten kirjaston näkemys

Eduskunnassa sivistysvaliokunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi tekijänoikeudesta digitaalisilla sisämarkkinoilla.

Tapaamiset ja kokoukset:

9.2. Flipster –lehtipalvelu palaveri: AK

9.2. Kansalliskirjasto, yhteistyöpalaveri metatiedosta: VNH

14.2. Uusi Kirjastolaki –koulutus, osallistuminen: AK

15.2. Metatieto –hankkeen tilannepäivitys: AK, VNH

27.2. Kotimaiset e-aikakauslehdet yhteistyöpalaveri: AK

28.2. Ajankohtaista konsortiosta webinaari: AK

28.2. Eduskunta, sivistysvaliokunta: yleisten kirjastojen lausunto valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi tekijänoikeudesta digitaalisilla sisämarkkinoilla: VNH

Maaliskuu

Maaliskuussa pidettiin yhteistyöpalavereita mm. KL-Kuntahankinnat Oy:n ja FinElibin kanssa. Tutustuttiin ruotsinkieliseen Elib –palveluun ja EBSCO:n Flipsteriin ja kehitteillä olevaan kirjastojärjestelmä Folioon. Maaliskuussa oli myös konsortion koulutuspäivä Finlandia-talolla.

Tapaamiset ja kokoukset:

2.3. Yhteistyöpalaveri FinElibin kanssa: AK, VNH

6.3. Metatieto –hankkeen tilannepäivitys: TH, AK, VNH

7.3. Elib neuvottelu: AK

8.3. Kansalliskirjasto, yhteistyöpalaveri metatiedosta: TH, VNH

9.3. FutureFilm, yhteistyöpalaveri: VNH

14.3. EBSCO –yhteistyöpalaverit: Flipster, Folio: AK, VNH

16.3. KL-Kuntahankinnat yhteistyöpalaveri: AK, VNH

21.3. Konsortion koulutuspäivä: Uusia aineistoja, uusia hankintatapoja: AK, VNH

22.3. Kansallinen palveluväylä –koulutus osallistuminen: AK

Huhtikuu

Huhtikuussa tutkittiin Proquest Public Library Video Online –palvelua, ja järjestettiin siitä kansallinen testiryhmä. Palvelu oli testikäytössä huhti-toukokuussa, ja saadun palautteen perusteella siitä laadittiin arviointiraportti, joka on saatavissa Aino Ketoselta. Kirjastoilta saatu palaute toimitettiin myös palvelua tarjoavalle Proquestille. Huhtikuussa pidettiin myös yhteistyöpalavereita Ellibsin ja LM Tietopalvelut Oy:n kanssa. Konsortion uusi ohjausryhmä kokoontui Pasilassa. Lisäksi käytiin puhumassa metatietoprosessista YKN:n kokouksessa Joensuussa.

Tapaamiset ja kokoukset:

- 3.4. Proquest yhteistyöpalaveri: Public Library Video Online: AK,
- 5.4. Konsortion ohjausryhmän kokous: AK, VNH
- 10.4. Ellibs/Lingosoft E-kirjaston kielikevät yhteistyöpalaveri: AK
- 11.4. Kirjavälitys yhteistyöpalaveri: VNH
- 18.4. LM Tietopalvelut yhteistyöpalaveri: AK, VNH
- 18.4. IFLA e-kirjakysely: AK, VNH
- 20.4. YKN Joensuu, [esitys](#) metatiedosta: VNH
- 27.4. Ellibs yhteistyöpalaveri: AK
- 28.4. Mihin meitä tarvitaan: ammattikuvan muutos kirjastossa –koulutus, osallistuminen: AK

Toukokuu

Toukokuussa perehdyttiin automaattiseen sisällönkuvailuun ja verkkopalvelumuotoiluun. Public Library Video Onlinen testijakso jatkui toukokuussa. Pidettiin yhteistyöpalaveri RBDigitalin kanssa. Ohjeistettiin KL-Kuntahankinta Oy:n painettujen lehtien puitesopimuksessa olevia kuntia reklamointien teossa. Reklamaatio ohjeistuksessa tehtiin läheistä yhteistyötä KL-Kuntahankintojen ja tilaajakirjastojen kanssa. Toteutettiin yhteistyössä Ellibsin kanssa E-kirjaston kielikevät, jossa asiakkailta oli mahdollista tutustua e-kielikursseihin.

Tapaamiset ja kokoukset:

- 4.5. Automaattisesti parempi: sisällönkuvailu automaattisesti –koulutus, osallistuminen: AK, VNH

9.5. Public Library Video Online –webinaari: AK

11.5. Verkkopalvelumuotoilu –koulutus, osallistuminen: AK

22.5. Yhteistyöpalaveri RBDigital: AK

31.5. FinElibin juhlaseminaari, osallistuminen: AK

Kesäkuu

Vuoden puolivälissä käytiin lävitse toimintasuunnitelma ja päivitettiin tavoitteet vielä loppuvuodelle. eKirjaston kehittämispalaveri yhdessä palvelun suunnittelijoiden kanssa.

Tapaamiset ja kokoukset:

14.6. e-kirjasto –palaveri: AK

28.6. Toimintasuunnitelma tarkistus: AK, VNH

Elokuu

Elokuussa pidettiin aineistotoimittajien kanssa yhteistyöpalavereita. Kuun lopussa järjestettiin webinaari Monikielisestä kirjastosta ja sen valtakunnallisista palveluista. Elokuussa Keski-kirjastot aloittivat etäkäyttöisen eMagz –lehtipalvelu pilotin.

Tapaamiset ja kokoukset:

24.8. Rockway –yhteistyöpalaveri: AK

25.8. PressReader-yhteistyöpalaveri: AK

29.8. Konsortion webinaari: Monikielinen kirjasto: AK

Syyskuu

Syyskuussa kirjastoille aloitettiin ennakkotiedotus Koko Kansa Lukee –e-kirjakampanjaan valituista kirjoista. Tarjoukset kustantajilta saatiin alkusyksystä. Tavoitteena oli valita kampanjaan mukaan kuusi kirjaa: lapsille, nuorille ja aikuisille molemmilla kotimaisilla kielillä. Lisäksi YLE puhe teki suoran haastattelun kirjallisuusohjelmaan koskien e-äänikirjoja.

Tapaamiset ja kokoukset:

- 4.9. Valtakunnallisen kehittämistehtävän koordinaatiokokous: VNH, KV
- 18.9. e-kirjasto –palaveri: AK, VNH
- 18.9. Kuntaliitto yhteistyöpalaveri: AK
- 18.9. FinELib ohjausryhmä: VNH
- 19.9. Elisa Word –yhteistyöpalaveri: AK
- 20.9. IFLA Global Vision –seminaari, osallistuminen: AK, VNH
- 21.9. YLE puhe, suora haastattelu e-äänikirjoista: VNH
- 21.9.-22.9. ReShape-konferenssi, osallistuminen: AK, VNH
- 25.9. Vaikuta tai kuole –seminaari, osallistuminen: AK
- 26.9. Barney Allan RBDigital seurantalpalaveri: AK
- 27.9. Kuvailun tiedotuspäivä, osallistuminen: AK

Lokakuu

Lokakuussa etsittiin jäseniä uuteen valtakunnalliseen e-ryhmään. Aloite ryhmän perustamisesta tuli konsortion jäseneltä. Lokakuussa tiedotettiin RDA-Toolkit lisenssin uusinnasta, ja uusinta tehtiin jäsenten puolesta. E-aineistojen valtakunnallisia tilasto-ohjeita tehtiin yhteistyössä Etelä-Suomen AVI:n kanssa. Konsortion ohjausryhmä kokoontui. Lisäksi suunniteltiin valtakunnallista yhteistä e-kirjakokoelmaa ja kuultiin aiheesta asiantuntijaa. Lokakuussa julkaistiin Aleksandria-konsortion ensimmäiset e-kirjat.

Tapaamiset ja kokoukset:

- 2.10. Alueellista kehittämistehtävää tekevien kirjastojen yhteiskokous: AK, VNH, KV
- 4.10. Kirjastoseuran kokous valtakunnallisesta e-kirjakokoelmasta: VNH
- 5.10. FinELib yhteistyöpalaveri: AK, VNH
- 6.10. Tilastoryhmän kokous: AK
- 10.10. Konsortion ohjausryhmä: AK, VNH
- 11.10. Koko Kansa Lukee –kampanjan suunnittelupalaveri: AK, VNH
- 16.10. Valtakunnallisen kehittämistehtävän koordinaatiokokous: VNH, KV
- 23.10. Valtakunnallisen yhteisen e-kirjakokoelman suunnittelupalaveri: AK, VNH
- 25.-26.10. Kirjastoverkkopäivät: AK

Marraskuu

Marraskuussa jäsenistölle lähetettiin e-kirjakysely, jonka tarkoituksena on kartoittaa kirjastojen hankintatapoja, palautetta ja toiveita liittyen niin nykyisiin palveluihin kuin myös tulevaisuuden tavoitteisiin. Kyselystä saatuja tuloksia käytetään taustamateriaalina e-kirjan lainausalustan kilpailutuksen suunnittelemisessa. Nykyinen e-kirjan lainausalustasta tehty puitesopimus erääntyy loppusyksystä 2018. Kilpailutukseen liittyvän valmistautumisen vuoksi tavattiin KL-Kuntahankintojen kanssa. Marraskuussa tiedusteltiin jäsenistön kiinnostusta HS Aikakone –palveluun. Aloite aineistosta oli tullut jäsenistöltä.

Tapaamiset ja kokoukset:

- 1.11. Ellibs yhteistyöpalaveri: AK
- 6.11. Koko Kansa Lukee suunnittelupalaveri: AK
- 6.11. Barney Allan Zinio/RBDigital seurantapalaveri: AK
- 6.11. Kansalliskirjasto, yhteistyöpalaveri metatiedosta: VNH
- 7.11. Metadata –seminaari Kansalliskirjasto, Kirjavälitys ja Helsingin kaupunginkirjasto: AK (osallistuminen), VNH (esitys)
- 7.11. PressReader –koulutus osallistuminen: AK
- 8.11. Helen Andersson/Noll haastattelu: AK
- 14.11. Saavutettavuus –koulutus osallistuminen: AK
- 15.11. Helmet e-ryhmän kokous: AK
- 20.11. FinELib ohjausryhmä: VNH
- 21.11. Koko Kansa Lukee –kampanjan esittely (Helmet): AK
- 22.11. Valtakunnallinen e-ryhmä: perustamiswebinaari: AK
- 27.11. Yhteistyöpalaveri KL-Kuntahankinnat: AK, VNH
- 28.11. Metatietopalaveri: AK, VNH

Joulukuu

Joulukuussa jatkettiin valtakunnallisen e-kirjakokoelman suunnittelua. Vuoden mittaan osallistuttiin ahkerasti sekä saavutettavuus- että tietosuojakoulutuksiin. Molemmat ovat uusiutumassa ensi vuonna.

Tapaamiset ja kokoukset:

- 4.12. Valtakunnallinen yhteinen e-kirjakokoelma: AK, VNH

15.12. FinElib webinaari maakuntakirjastoille ja keskuskirjastolle: AK, VNH

15.12. e-kirjasto palaveri: AK, VNH

15.12. Saavutettavuus koulutus osallistuminen AK

Henkilöistä käytetyt lyhenteet:

TH = Tuula Haavisto

AK = Aino Ketonen

VNH = Virva Nousiainen-Hiiri

KV = Katri Vääntinen

ZINIO 2018

Helmet

Lukki

Rutakko

Hyvinkää ja Nurmijärvi

RDA-Toolkit (tilaukset ajalla 6.11.2017-6.11.2018)

Helsinki

Espoo

Vantaa

Kauniainen

Piki

Nurmijärvi

Hyvinkää

Hausjärvi

Riihimäki

Vaasa

Helle

Kokkola

Kannus

Kaustinen

Toholampi

Vaara

Kuopio

Oulu

Turku

Kerava

Tuusula

Aloittaa 1/2018

Lapin kirjastot

Kotka

Kouvola

Rockway (2018)

Helmet

Lahti

Vaara

Heili

Piki

Lappi

Kyyti

Keski

Outi

Ratamo

Turku

Pohjois-Pohjanmaa

Ellibs

puuttuu:

Reisjärvi, Suonenjoki, Vaala

**KON
SOR
TIO**